

SỬ DỤNG MỘT SỐ BIỆN PHÁP NGHỆ THUẬT TRONG VĂN BẢN THUYẾT MINH

I. Tìm hiểu việc sử dụng các biện pháp nghệ thuật trong văn bản thuyết minh

1. Văn thuyết minh: Kiểu văn bản cung cấp tri thức về đặc điểm, tính chất, nguyên nhân của sự vật, hiện tượng trong tự nhiên, xã hội bằng phương thức trình bày, giới thiệu, giải thích

- Đặc điểm chủ yếu: trình bày các đặc điểm tiêu biểu của sự vật, hiện tượng

- Tính chất: cung cấp những tri thức khách quan, xác thực, phổ thông, hữu ích cho con người.

- Các phương thức thuyết minh thường dùng:

+ Phương pháp nêu định nghĩa, giải thích

+ Phương pháp liệt kê, phân tích

+ Phương pháp nêu ví dụ, dùng số liệu

2. Văn bản thuyết minh có sử dụng một số biện pháp nghệ thuật:

Văn bản “Hạ Long- đá và nước”

a, Thuyết minh về vẻ đẹp của đá, nước ở Hạ Long

- Đặc điểm này trừu tượng, khó thuyết minh bằng cách đo đếm, liệt kê

b, Phương pháp thuyết minh:

- Phương pháp nêu định nghĩa

- Phương pháp giải thích

- Phương pháp liệt kê

Câu văn nêu khái quát sự kì lạ của Hạ Long: “Chính Nước làm cho Đá sống dậy... có tâm hồn”

c, Để cho sinh động, tác giả sử dụng biện pháp nghệ thuật:

- Biện pháp liên tưởng, tưởng tượng thế giới diệu kì của Hạ Long

+ Nước tạo nên sự di chuyển, tạo nên thú vị của cảnh sắc

+ Tùy theo góc độ, tốc độ di chuyển của khách, tùy theo hướng ánh sáng soi rọi vào đảo đá mà thiên nhiên tạo nên thế giới sống động, biến hóa lạ lùng

- Biện pháp nhân hóa:

+ Đá có tri giác, có tâm hồn

+ Gọi đá là thập loại chúng sinh, thế giới người, bọn người đá hồi hải trở về

→ Làm nổi bật đặc điểm của đối tượng, gây ấn tượng mạnh, thu hút người đọc

II. Ghi nhớ (SGK/13)

III. Luyện tập

Câu 1 (trang 13 sgk ngữ văn 9 tập 1)

a.

Văn bản có tính thuyết minh:

- Thể hiện ở việc giới thiệu về loài ruồi có hệ thống:

+ Tính chất chung về họ, giống, loài

+ Tập tính sinh sống: sinh đẻ, đặc điểm cơ thể...

+ Cung cấp những kiến thức đáng tin cậy về loài ruồi: giữ gìn vệ sinh, phòng bệnh, ý thức diệt ruồi

- Những phương pháp thuyết minh được sử dụng:

+ Nêu định nghĩa: thuộc họ côn trùng, hai cánh, mắt lưới

+ Phương pháp phân loại: các loại ruồi

+ Phương pháp dùng số liệu: số vi khuẩn, số lượng sinh sản

+ Phương pháp liệt kê: các đặc tính của ruồi

b, Nét đặc biệt:

+ Hình thức: giống văn bản thuật lại phiên tòa

+ Nội dung: giống chuyện kể về loài ruồi

- Những biện nghệ thuật:

+ Nhân hóa

+ Liệt kê

- Tác dụng gây hứng thú cho bạn đọc nhỏ tuổi, vừa truyện vui vừa cung cấp thêm tri thức.

Câu 2 (trang 15 sgk ngữ văn 9 tập 1):

Biện pháp nghệ thuật được sử dụng trong đoạn văn thuyết minh là: tự sự

+ Kể câu chuyện ngày bé bà kể về chim cú (chim cú kêu là có ma tới). Sau này được học môn sinh vật mới biết không phải như vậy.

→ Phương pháp giải thích

+ Nhân hóa

+ Liệt kê

- Tác dụng gây hứng thú cho bạn đọc nhỏ tuổi, vừa truyện vui vừa cung cấp thêm tri thức.